

**Najaarsconcert
C.O.V. Excelsior**

Datum: vrijdag 12 oktober 2007

Plaats: Zenderkerk – Huizen

*Vocaal koor: C.O.V. Excelsior
Roder Jongenskoor*

*Instrumentaal koor:
begeleidingsorkest 'Continuo-Rotterdam'
orgel – Cees van der Poel
harp – Yolanda Davids*

*Solisten:
Marjorie Ginczinger – sopraan
Marten Smeding – tenor
Ronald Dijkstra – bas*

*Componist:
Zoltán Kodály
Johannes Brahms*

*De werken:
Psalmus Hungaricus
Ein deutsches Requiem*

Geen nieuwe lente, wél een nieuw geluid.

Excelsior streeft er naar minimaal één concert per jaar te geven. De ambitie van het Christelijk Oratorium is, naast meer bekende werken, het repertoire uit te breiden met composities die weinig of nog niet in Huizen ten gehore zijn gebracht. Dit jaar was de keuze gevallen op Psalmus Hungaricus van de Hongaarse componist Zoltán Kodály.

Excelsior werd bij het concert vrijdagavond ter zijde gestaan door het Roders Jongenskoor. Dit koor is opgebouwd naar voorbeeld van de bekende Engelse kathedrale koren. De indeling, opstelling en zelfs de kleding is naar Engels voorbeeld. In plaats van door jongensalten wordt gezongen door mannelijke alten (countertenoren)

Het koor, dat een 23-jarige geschiedenis kent, heeft in zijn bestaan onder meer in grote oratoria en grote werken voor koor, zelfs in een wereldpremière (Alice in Wonderland) opgetreden.

Beide koren, optredend in het deel van het concert voor de pauze waren derhalve aan elkaar gewaagd, maar in plaats van competitie was vrijdag sprake van innige samenwerking.

In beide uitgevoerde werken, vóór en ná de pauze, werd de C.O.V. Excelsior begeleid door de harpiste Yolanda Davids en de organist Cees van der Poel; de laatste inmiddels een vertrouwd musicus bij de jaarlijkse concerten.

'Continuo-Rotterdam' legde opnieuw eer in door de instrumentale vertolking van de concertstukken voor zijn rekening te nemen.

Zoltán Kodály. Hongaars componist (16 december 1882 – 6 maart 1967). Onder invloed van Béla Bartók verzamelde deze componist melodieën uit de volksmuziek waardoor hij zich bij het componeren liet inspireren.

Verzameld citaat: "De Psalmus Hungaricus vormt een climax in het samengaan van twee fundamentele elementen uit Kodály's muzikale filosofie: zijn stellige geloof in de alleenheerschappij van de menselijke stem en zijn even stellige geloof dat iedere muziekcultuur afhankelijk is van de door amateurs gevoede inbreng. Hij schreef derhalve veel muziek voor amateurkoren en de Psalmus Hungaricus vormt de bekroning van dat genre".

De solist, Marten Smeding, was een voortreffelijk pleitbezorger van de muziek van Kodály. Op indringende wijze was hij de tegenspeler van beide koren, maar het moet gezegd (worden), de representanten van beide koren, het begeleidingsorkest en de instrumentale solisten waren aan de solist gewaagd.

De Hongaarse taal was, getuige de uitvoering, noch voor de solist noch voor de koren een belemmering om tot een tot de verbeelding sprekende uitvoering te komen.

Het concertwerk heeft, voor onze oren, een geheel eigen karakter.

De voor de gemiddelde luisteraar ongewone compositie, werd met zo veel overtuiging door solist, koren en orkest ten gehore wordt gebracht, dat dit een zekere fascinatie opleverde.

Toen Marten Smeding zijn eerste aandeel in de vertolking had geleverd, viel mij op, dat Excelsior naadloos en dus op niveau aansloot bij deze tenor; omgekeerd was dat ook het geval. De daaraan voorafgaande boosheid en haat in het tweede recitatief van de tenor werd instrumentaal uitgebeeld door klankkleuren die de gevoelens goed weergaven.

Harp, klarinet en viool vertolkten de bede aan God om de geuite klachten toch te horen.

Het slot van de uitvoering van Hongaarse psalm eindigt verstild; een verhalen van de vertroosting voor hen die zich veilig weten. Een verdiend applaus en bloemen voor de solist aan het einde van het eerste werk.

Ein deutsches Requiem. Mocht de eerste uitvoering die ik van Excelsior hoorde indruk hebben gemaakt, vrijdag jongstleden verrasten weer Brahms, solisten en de christelijke oratoriumvereniging door een gedreven uitvoering.

De uitvoering van een muziekstuk wordt wel beschouwd als de herschepping van een bestaand werk en zo voelde dat ook aan in de Zenderkerk.

Mocht Psalmus Hungaricus een openbaring zijn in de toonzetting, van het Duitse Requiem kan gezegd worden dat het koor begon met met enige ingetogenheid dat uitliep tot een 'met gejuich maaien'; 'kommen met Freuden und bringen ihre Garben'. Deel één eindigde met 'Seelig sind, die da Leid tragen, denn sie sollen getröstet werden'.

Een aantal malen drukte Excelsior de luisteraars, in wisselende sterkte, in 'Denn alles Fleisch, es ist wie Gras', op de vergankelijkheid van de mens. Eerst zacht en misschien aanvaardend, de tweede maal krachtig en doordringend om tenslotte toch weer terug te komen tot de enkele vaststelling van de tijdelijkheid van het menselijk bestaan.

Het koor liet goed de tegenstellingen horen van 'So seid geduldig, lieben Brüder' tot het uitschreeuwen van het 'Und Schmerz und Seufzen wird weg müssen'.

De bariton, *Ronald Dijkstra*, voegde zich als solist moeiteloos in de vertolking van Ein deutsches Requiem met het 'Herr, lehre doch mich'. Eerst begeleid door pauken en lage strijkers, later door het koor overgenomen, waarbij het orkest meer pizzicato speelt en daarna meer vloeiend.

Meer melodius is het tweede deel, opnieuw door de bariton gezongen en door het koor herhaald, uitmondend in 'Nun Herr, wes soll ich mich trösten'. Het door solist en koor gezongen gedeelte eindigde in een fuga in klassieke vorm. De verwantschap met Bach kwam hier goed tot uitdrukking. Hoe anders lag Brahms' verhouding tot tijdgenoten als bijvoorbeeld Wagner.

De voorzitter refereerde in zijn openingswoord al aan de tekst op de aandachtswand van de Zenderkerk en de woorden van deel vier 'Wie lieblich sind deine Wohnungen'. De violen, die bij de aanvang van het muziekstuk pauze hadden, straalden als een fluïdum boven de zangstemmen.

Het middendeel is van uitzonderlijke schoonheid. Excelsior wist dat subtiel over het voetlicht te brengen. Zoals het begon eindigt het vierde deel ook met 'Wie lieblich sind deine Wohnungen'.

Marjorie Ginczinger, die wij nog kennen van het Koninginneconcert van 2005 en toen grote indruk maakte, deed haar reputatie opnieuw eer aan in haar vertolking van het vijfde deel van Ein deutsches Requiem, Hoog torende zij uit boven koor en orkest, welke beide laatsten indrukwekkend presteerden; samen met het orkest, onder meer met het koper, in het daarop volgende vijfde deel in machtige crescendi, waar nog eens werd benadrukt dat wij hier geen blijvende stad hebben.

De spanning werd in het zesde deel opgebouwd als melding werd gemaakt van de tijdelijkheid van het aardse bestaan en er tóch een geheim is, namelijk als Paulus in zijn brief aan de Korintiërs zegt dat wij niet allen zullen ontslapen maar als in één ogenblik (denk aan de Messiah; in a moment, in the twinkling of an eye) de doden opgewekt zullen worden en wij (ook) veranderd zullen worden. Een dankbaar gedeelte voor koor en orkest.

Excelsior kon zijn hartstocht voor de muziek in het algemeen en Ein deutsches Requiem in het bijzonder goed kwijt in de grote fuga 'Herr, du bist würdig zu nehmen Preis und Ehre und Kraft'.

Zoals het requiem begon, eindigde het vrijdag jongstleden met 'Seelig sind die Toten die in dem Herrn sterben'.

Een wel bestede avond werd afgesloten met applaus en bloemen voor dirigent en solisten.

Henk van Amstel .